

Paper type: Research Article

Usage of Collaborative Learning in Accounting Education

Gholamreza Kordestani¹, Shima Shahmohammadi^{*2}

Received: 2024/12/10

Accepted: 2025/06/29

Abstract

Objective: Collaborative learning is an innovative teaching approach that strengthens problem-solving skills and critical thinking through group activities. This study aims to introduce collaborative learning and its techniques as a new approach in teaching accounting courses and to demonstrate its impact with practical examples.

Method: The research methodology involves a review of several qualitative articles with a content analysis framework, employing a descriptive-analytical approach to describe and evaluate the content of the selected studies.

Finding: Findings indicate that a collaborative learning approach in accounting education leads to increased creativity and academic achievement among learners. If the goal of accounting education is to foster creativity and support lifelong and sustainable learning, the adoption of collaborative learning as one of the modern teaching methods should be considered.

Conclusion: Incorporating this approach into accounting classes can provide a fulfilling learning experience within a social context. This study is innovative in presenting how new methods like collaborative learning can be applied in accounting education and offers guidance for interested educators.

Keywords: Accounting Education, Active Learning Methods, Collaborative Learning.

10.71600/jacgr.2025.1193156

How to cite this article: Kordestani, Gh., & Shahmohammadi, Sh. (2025). Usage of Collaborative Learning in Accounting Education. *Accounting and Corporate Governance Researches*, 4(11), 21-34. (In Persian).

¹. Prof., Department of Accounting, Faculty of Social Sciences, Imam Khomeini International University, Ghazvin, Iran.

². Ph.D Candidate, Department of Accounting, Faculty of Social Sciences, Imam Khomeini International University, Ghazvin, Iran.

*Corresponding Author: sh.shahmohammadi@edu.ikiu.ac.ir

نوع مقاله: علمی پژوهشی

کاربرد یادگیری مشارکتی در آموزش حسابداری

غلامرضا کردستانی^۱، شیما شاه محمدی^{۲*}

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۴/۰۴/۰۸

تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۰۹/۲۰

چکیده

هدف: یادگیری مشارکتی رویکردی نوین در تدریس است که مهارت‌های حل مسئله و تفکر انتقادی را از طریق فعالیت‌های گروهی تقویت می‌نماید. در پژوهش حاضر سعی بر این است تا ضمن معرفی یادگیری مشارکتی و تکنیک‌های آن به‌عنوان رویکردی جدید در تدریس دروس حسابداری و بیان تأثیرات آن، با استفاده از مثال‌هایی کاربردی این رویکرد در تدریس دروس حسابداری تشریح گردد.

روش: در این پژوهش روش کار مرور چندین مقاله از نوع کیفی و مبتنی بر تحلیل محتوا است و از رویکرد توصیفی تحلیلی برای توصیف و ارزیابی محتوای مقالات استفاده شده است.

یافته‌ها: یافته‌های پژوهش حاضر حاکی از آن است که رویکرد مبتنی بر یادگیری مشارکتی در آموزش دروس حسابداری منجر به افزایش خلاقیت و پیشرفت تحصیلی فراگیران می‌گردد. چنانچه هدف نظام آموزشی در رشته حسابداری رشد و پرورش خلاقیت و یادگیری پایدار و مادام‌العمر در فراگیران باشد از رویکرد یادگیری مشارکتی به‌عنوان یکی از روش‌های نوین آموزش باید استفاده گردد.

نتیجه‌گیری: گنجاندن این رویکرد در کلاس‌های دروس حسابداری می‌تواند تجربه رضایت‌بخشی را برای فراگیران از یادگیری در یک زمینه اجتماعی فراهم کند. این پژوهش از منظر معرفی نحوه به‌کارگیری روش‌های نوینی همانند یادگیری مشارکتی در تدریس دروس حسابداری دارای نوآوری است و می‌تواند رهنمودی برای علاقه‌مندان فراهم سازد.

واژه‌های کلیدی: آموزش حسابداری، روش‌های آموزش فعال، یادگیری مشارکتی.

10.71600/jacgr.2025.1193156

استناد: کردستانی، غلامرضا؛ شاه محمدی، شیما (۱۴۰۴). کاربرد یادگیری مشارکتی در آموزش حسابداری. پژوهش‌های حسابداری و راهبری شرکتی، ۴(۱۱)، ۲۱-۳۴.

^۱. استاد، گروه حسابداری، دانشکده علوم اجتماعی، دانشگاه بین‌المللی امام خمینی (ره)، قزوین، ایران.

^۲. دانشجوی دکتری، گروه حسابداری، دانشکده علوم اجتماعی، دانشگاه بین‌المللی امام خمینی (ره)، قزوین، ایران. *نویسنده مسئول: sh.shahmohammadi@edu.ikiu.ac.ir

مقدمه

هدف این پژوهش، بررسی نقش یادگیری مشارکتی در آموزش حسابداری است و به بررسی اثرات مثبت یادگیری مشارکتی بر تفکر انتقادی، حل مسئله، و توانایی‌های عملی دانشجویان می‌پردازد. طبق گزارش کمیته بدفورد که توسط انجمن حسابداری آمریکا^۱ در ارتباط با ساختار، محتوا و دامنه آتی آموزش حسابداری در سال ۱۹۸۴ تشکیل شده بود، محتوای برنامه آموزش حسابداری در سطح دانشگاه‌ها در پنجاه سال گذشته تغییر واقعی نکرده است و تنها تغییر آن، مربوط به افزایش تعداد و برنامه‌ها بوده است (نحاس و همکاران، ۱۳۹۹). همچنین مشکلات مربوط به آموزش و یادگیری گزارش شده توسط کمیته بدفورد صرفاً محدود به سال ۱۹۸۴ نمی‌گردد، به‌طوری که اپوستولو^۲ و همکاران طی تقریباً ۲۰ سال بررسی (از سال ۱۹۹۷ تا ۲۰۱۶) در مورد پژوهش‌های انجام شده در زمینه آموزش و یادگیری حسابداری بیان کردند که به‌غیر از چند مورد استثنا، متأسفانه برنامه آموزشی حسابداری یک محصول راکد شده و نیازمند تغییر است و وقت آن است که پژوهشگران الگوهای مؤثر برای تضمین یادگیری را شناسایی، مستندسازی و در مورد آن جستجو کنند (اپوستولو و همکاران، ۲۰۱۷). چون توسعه و پیاده‌سازی الگوهای مؤثر یادگیری از اقدامات مهم و اساسی برای آموزش حسابداری است، در بسیاری از کشورها استفاده از روش‌های تدریس نوین آغاز گردیده‌است و یکی از این روش‌ها رویکرد یادگیری مشارکتی است که روشی جدید در تدریس محسوب شده و مهارت‌های حل مسئله و تفکر انتقادی را از طریق کارگروهی افزایش می‌دهد (عظیمی و همکاران، ۱۳۸۵). در سال‌های اخیر به رویکرد یادگیرنده محور توجه ویژه‌ای شده است که بر تعامل یادگیرنده با محتوا، همتایان، مدرس و ساخت دانش تأکید دارد؛ هرچند هنوز تدریس یک‌طرفه که فقط متمرکز بر انتقال محتوای آموزشی است، طرفدارانی دارد و آن را روشی مؤثر می‌پندارند (مسونده و وان آلس^۳، ۲۰۱۷)، اما در مقابل رویکرد یادگیرنده محور بر تعامل تأکید می‌ورزد و بر پویایی محیط یادگیری تأکید دارد (لی و هانافین^۴، ۲۰۱۶).

نظام آموزش در ایران بدین صورت است که مربیان بر روش‌های سنتی به ویژه سخنرانی تکیه کرده و شاگردان را ترغیب به حفظ و تکرار مفاهیم علمی می‌کنند و با اینکه در مجالس علمی و آموزشی و حتی اجرایی، از فعال بودن شاگردان، رشد فکری و آزاد اندیشی صحبت می‌شود، اما چنین نظرگاه‌هایی در عمل جنبه شعارگونه به خود گرفته و از بهتر شدن روحیه همکاری و صمیمیت در بین شاگردان و رشد مهارت‌های ارتباطی آن‌ها صحبت می‌گردد، ولی در عمل نه‌تنها گام مؤثری در این راستا برداشته نمی‌شود، بلکه اغلب اوقات همکاری و رفاقت به نوعی رقابت تبدیل شده که نتیجه آن افزایش حس حسادت، کینه توزی و دشمنی در بین شاگردان است. توان آموزشی هر جامعه، رشد و توسعه آن جامعه را رقم می‌زند و با سنجش میزان دستیابی دانش‌آموختگان آن نظام به هدف‌های آموزشی، می‌توان کارایی هر نظام آموزشی را برآورد کرد. هدف‌های آموزشی از مهم‌ترین عوامل تعیین کننده روش‌ها و برنامه‌های آموزشی است. در صورتی که معلم تنها ارائه دهنده اطلاعات و دانسته‌ها و دانش‌آموز پذیرنده غیرفعال آن‌ها باشد این بدین معنی است که آموزش سنتی نوعی نگاه یک بعدی به آموزش است که انتقال دانش به دانش‌آموزان را تنها وظیفه آموزش و پرورش می‌داند، اما در روش‌های آموزشی نوین، به فعال بودن و رشد همه‌ی ابعاد وجودی دانش‌آموزان تأکید می‌شود، آموزش‌یار نه فقط انتقال دهنده دانش است، بلکه فرآیند آموزش و رشد ویژگی‌های شناختی، عاطفی و رفتاری دانش‌آموزان را آسان می‌کند (گل محمدنژاد بهرامی، ۱۳۹۷). بنابراین لازم است تا نتایج پژوهش حاضر مورد توجه قرار گیرد تا بتوان نظام آموزشی مشارکتی و حس گروهی را در بین دانش‌آموزان و جامعه معلمان برقرار کرد.

سؤال پژوهش این است که یادگیری مشارکتی به‌عنوان رویکردی نوین در آموزش حسابداری چگونه می‌تواند اثرگذار باشد؟ برای پاسخ به این سؤال با مرور چندین مقاله مرتبط مبتنی بر تحلیل محتوا به توصیف عینی و کیفی محتوای مفاهیم پرداخته شده و با تشریح کاربردهایی از یادگیری مشارکتی در تدریس دروس حسابداری این رویکرد نوین تشریح گردیده است. پژوهش‌های مرتبط فراوانی وجود دارند که تأثیر روش تدریس مشارکتی بر پیشرفت تحصیلی، روابط اجتماعی، عزت نفس و مانند آن را مورد مطالعه قرار داده‌اند. اما تأثیر آن بر خودکارآمدی و یا مهارت‌های ارتباطی در آموزش حسابداری، مشابه تحقیق

^۱ American Accounting Association (AAA)

^۲ Apostolou

^۳ Msonde & Van Aalst

^۴ Lee & Hannafin

حاضر مطالعه نشده است. پیشرفت علم و گسترش دامنه علوم مختلف، ضرورت اخذ معلومات بیشتری را در زمان کوتاهتر اجتناب ناپذیر ساخته است.

یادگیری مشارکتی به یک روش آموزشی اشاره دارد که فراگیران در گروه‌هایی برای رسیدن به اهداف مشترک، فعالیت داشته و به جای اینکه به تنهایی کار کنند، از سهیم شدن در عقاید یکدیگر سود برده و مهارت‌ها و توانایی‌های خود را برای موفقیت کل اعضای گروه به کار می‌گیرند. در واقع این رویکرد به عنوان روشی همسال محور معرفی شده که عملکرد تحصیلی را بالا برده و در افزایش خودکارآمدی فراگیران نقش دارد (گل محمدنژاد بهرامی، ۱۳۹۷). در ادامه مفهوم یادگیری مشارکتی معرفی شده و به ادبیات مرتبط با موضوع پژوهش پرداخته شده است؛ سپس تکنیک‌های یادگیری مشارکتی و نقش یادگیری مشارکتی در آموزش حسابداری توضیح داده شده و در پایان ادبیات پژوهش، کاربردهایی از یادگیری مشارکتی در تدریس دروس حسابداری تشریح شده؛ و در نهایت پژوهش با نتیجه‌گیری از مباحث ذکر شده پایان پذیرفته است.

مبانی نظری

یادگیری مشارکتی

یادگیری مشارکتی یک روش آموزشی است که فراگیران را به صورت گروهی برای دستیابی به یک هدف مشترک درگیر می‌نماید. هدف از یادگیری مشارکتی تشویق فراگیران به همکاری با یکدیگر برای حل مشکلات، به اشتراک گذاشتن ایده‌ها و یادگیری از یکدیگر است. یادگیری مشارکتی می‌تواند با کمک به فراگیران در توسعه مهارت‌های بین فردی، مانند ارتباط، همدلی و شایستگی اجتماعی، مفید باشد. همچنین می‌تواند به دانشجویان کمک کند تا در یادگیری خود مشارکت و انگیزه بیشتری داشته باشند، زیرا با هم برای رسیدن به یک هدف مشترک کار می‌کنند (بالوچ و برودی^۱، ۲۰۱۷).

چاندر^۲ (۲۰۱۵) بیان می‌کند که رویکردهای ساختاریافته برای ایجاد راه حل برای مشکلات دنیای واقعی باید در یادگیری گنجانده شود. یادگیری مشارکتی می‌تواند به صورت همتا به همتا یا در گروه‌های بزرگ‌تر اتفاق بیفتد. یادگیری با همتایان یا آموزش همتایان نوعی از یادگیری مشارکتی است که دانش‌آموزان را در جفت یا گروه‌های کوچک قرار می‌دهد تا برای بحث درباره مفاهیم یا یافتن راه حل برای مشکلات با هم کار کنند. این اغلب در یک جلسه کلاس پس از آشنایی دانش‌آموزان با مطالب درسی از طریق خواندن یا ویدئو قبل از کلاس و یا از طریق سخنرانی‌های مربی رخ می‌دهد. مشابه این ایده که دو یا سه سر بهتر از یک هستند، بسیاری از مربیان دریافته‌اند که از طریق آموزش همتایان، دانش‌آموزان با پرداختن به سوء تفاهم‌ها و روشن کردن باورهای غلط به یکدیگر آموزش می‌دهند. از دیگر رویکردهای یادگیری مشارکتی رویکرد ساختاریافته (SCL^۳) است. تان^۴ (۲۰۱۹) اظهار می‌کند که از رویکرد یادگیری مشارکتی ساختاریافته (SCL) برای آموزش مطالعات موردی در دوره حسابداری مدیریت پیشرفته استفاده می‌شود. رویکرد SCL برای کمک به دانش‌آموزانی است که در مطالعات موردی بی‌تجربه هستند. ساختار در طول یادگیری مشارکتی از طریق استفاده از یک کتاب کار به دست می‌آید و حاوی فعالیت‌هایی است که دانش‌آموزان را در مورد نحوه تفکر انتقادی درباره ارائه مورد و نحوه مشارکت معنادار در بحث‌های گروهی راهنمایی می‌کند. یک نظرسنجی بر اساس یک طرح پیش آزمون گذشته‌نگر برای به دست آوردن درک دانش‌آموزان از اثربخشی رویکرد استفاده شد. دانش‌آموزان بیان کردند که دانش، مهارت‌های تفکر انتقادی و مهارت‌های کارگروهی را پس از پایان دوره کسب کردند. آن‌ها همچنین این دوره را جذاب و رضایت بخش یافتند.

در واقع یادگیری مشارکتی تلاشی است برای رشد مهارت‌های اجتماعی که به دانش‌آموزان فرصتی می‌دهد تا با گروه وسیع‌تری از افراد به راحتی مطالعه داشته باشند یا اعمالی را انجام دهند. مهارت‌های گروهی پایه مانند گوش کردن به حرف دیگران، آرام صحبت کردن، همراه گروه ماندن تا زمانی که کار به اتمام می‌رسد و مهارت‌هایی مانند رعایت نوبت دیگران، بیان نظرات، تشویق دیگران به مشارکت، کمک خواستن به هنگام نیاز و... از جمله مهارت‌های اجتماعی است که در گروه شکل

^۱ Baloch & Brody

^۲ Chandra

^۳ Structured Collaborative Learning

^۴ Tan

می‌گیرد. به عبارت دیگر گروه فرصت ابراز شخصیت را برای فرد فراهم می‌سازد و جایی است که فرد در آن گذشت، تحمل، فداکاری، اطاعت، همکاری و شجاعت و... را می‌آموزد و به تناسب ذوق و استعداد خود، مسئولیت می‌پذیرد (حسینی ضرابی و همکاران، ۱۴۰۰). یادگیری مشارکتی فقط یک تکنیک کلاس درس نیست بلکه یک فلسفه شخصی است. در تمام موقعیت‌هایی که افراد به صورت گروهی گرد هم می‌آیند، روشی برای برخورد با افراد با توجه به برجسته کردن توانایی‌ها و مشارکت‌های اعضای گروه پیشنهاد می‌کند. اصل اساسی یادگیری مشارکتی مبتنی بر همکاری اعضای گروه است. برای اجرای مؤثر آموزش برای توسعه پایدار، باید راهبردهای یادگیری آموزشی مناسب انتخاب و استفاده شود (چاندر، ۲۰۱۵). در نگاره زیر برخی از ویژگی‌های روش یادگیری سنتی و یادگیری مشارکتی مقایسه گردیده است.

نگاره ۱. مقایسه روش یادگیری سنتی و مشارکتی

مفاهیم	یادگیری سنتی	یادگیری مشارکتی
تعریف	یک روش آموزشی برای درگیری فراگیران به صورت فردی در جهت دستیابی به یک هدف مشترک	یک روش آموزشی برای درگیری فراگیران به صورت گروهی در جهت دستیابی به یک هدف مشترک
هدف	تشویق تکی فراگیر برای حل مشکلات	تشویق فراگیران به همکاری با یکدیگر برای حل مشکلات، به اشتراک گذاشتن ایده‌ها و یادگیری از یکدیگر
اصل اساسی	مبتنی بر کار فردی	مبتنی بر همکاری اعضای گروه
کاربرد	افزایش انگیزه در جهت کار تکی	افزایش انگیزه در جهت شرکت در مشارکت
نظریه	متأثر از نظریه تحولی شناختی پیاز	متأثر از نظریه تحولی شناختی ویگوتسالی
نوع وابستگی مثبت	بیرونی: اگر فرد می‌خواهد موفق شود بنابراین به تنهایی باید تلاش کند	درونی: اگر گروه می‌خواهد موفق شود بنابراین به کمک همدیگر نیاز دارند
نوع مهارت	مهارت‌های فردی	مهارت‌های اجتماعی
نوع آموزش	یک روش اکتشاف فردی	مؤثر بودن فکر کردن، صحبت کردن، فعالیت نسبت به هم گروه‌ها، در انجام کار
تعامل	اساسی بودن بین کودک و دنیای فیزیکی‌اش در رشد شناختی	تأکید بر بر کنش متقابل میان یادگیرنده و محیط اجتماعی

منبع: یافته‌های پژوهش

پیشینه پژوهش

در سال‌های اخیر استفاده از روش‌های نوین تدریس افزایش یافته و در مطالعات داخلی و خارجی تأثیرات روش‌های نوین تدریس مانند یادگیری مشارکتی و یادگیری مبتنی بر تیم بر یادگیری حسابداری و بر بهبود مهارت‌های اجتماعی بررسی گردیده است. و در برخی از پژوهش‌ها مقایسه‌ای بین اثربخشی روش‌های تدریس مشارکتی فعال با روش‌های سنتی نظیر سخنرانی صورت گرفته است. خلاصه‌ای از پژوهش‌های صورت گرفته در زمینه تأثیرات یادگیری مشارکتی در نگاره ۲ گردآوری گردیده است.

نگاره ۲. مرور مطالعات پیشین

ردیف	نام پژوهشگر، سال	عنوان پژوهش	نتایج پژوهش
۱	رضائی رمی و سلیمی (۱۴۰۲)	تأثیر یادگیری مشارکتی بر بهبود مهارت‌های اجتماعی دانش‌آموزان	دانش‌آموزان می‌توانند مفاهیم پیچیده را از طریق یادگیری مشارکتی به سادگی یاد بگیرند، همکاری بیشتری داشته باشند و از طریق بحث و گفتگوهای سازنده و رودرو، مشارکت خلاقانه بیشتری داشته باشند.
۲	طییبی راد و همکاران (۱۴۰۱)	کاربست روش‌های نوین در آموزش حسابداری به صورت مجازی، تجربه‌ای نوین در دوران همه‌گیری کرونا	آموزش مشارکتی باعث می‌شود تا فراگیران از لحاظ شناختی بیشتر با موضوع درگیر شوند، اطلاعات با طبقه‌بندی بهتری در حافظه بلندمدت یادگیرندگان جای گیرد و ضروری است در کلاس‌های مجازی توجه ویژه‌ای به استفاده از آن شود.

ردیف	نام پژوهشگر، سال	عنوان پژوهش	نتایج پژوهش
۳	حسینی ضرابی و همکاران (۱۴۰۰)	بررسی روش‌های ایجاد تعامل و بهبود مشارکت دانشجویان در فرایند یادگیری در آموزش عالی	یافته‌های تحقیق شامل ۹ روش ایجاد تعامل و ۱۳ ویژگی تعامل اثربخش در فرایند یادگیری است. که با کاربردی آن در عمل، محیط یادگیری پویا و فعال ایجاد می‌شود.
۴	نحاس و همکاران (۱۳۹۹)	بررسی تأثیر یادگیری مبتنی بر تیم ^۱ (TBL) بر یادگیری حسابداری	نتایج نشان‌دهنده یادگیری بهتر دانشجویان گروه آزمون (TBL) در مقایسه با گروه کنترل (سنتی) است.
۵	حیرانی و همکاران (۱۳۹۹)	مقایسه اثربخشی روش تدریس ترکیبی - مشارکتی فعال با سخنرانی در درس تهیه صورت‌های مالی رشته حسابداری	نتایج نشان می‌دهد که روش تدریس ترکیبی - مشارکتی فعال نسبت به روش سخنرانی تأثیر معناداری بر میزان یادگیری داشته و اثربخش‌تر است.
۶	آنیثا و کاوینثا ^۲ (۲۰۲۲)	بهبود مهارت‌های حل مسئله از طریق یادگیری مشارکتی به کمک فناوری در دوره ریاضیات مهندسی	نتایج نشان داد که علاقه دانشجویان به موضوعی که به یادگیری مشارکتی می‌پردازد، بیشتر از سایر موضوعاتی بود که با استفاده از روش‌های آموزشی مرسوم تدریس می‌شدند. و یادگیری مشارکتی منجر به بهبود عملکرد و بهبود مهارت‌های حل مسئله می‌گردد.
۷	مندو لازارو ^۳ و همکاران (۲۰۲۲)	تأثیر یادگیری مشارکتی بر اهداف تحصیلی دانشجویان دانشگاهی	نتایج نشان می‌دهد که یادگیری مشارکتی ابزار مؤثری برای تشویق دانشجویان به توسعه اهداف تحصیلی است. و این رویکرد دانشجویان را به مشارکت کامل با وظایفی که برای کسب دانش و مهارت‌ها تعیین می‌شود، سوق می‌دهد.
۸	انسور آمبالا ^۴ (۲۰۲۱)	تأثیر رویکردهای یادگیری مشارکتی بر نتایج ارزیابی در کلاس تئوری حسابداری	نتایج تأیید می‌کند که در امتحانات کلاس‌های مبتنی بر یادگیری مشارکتی، این رویکرد به‌طور قابل توجهی نمرات سؤالات مبتنی بر حل مسئله و سؤالات کیفی را بهبود می‌بخشد، اضطراب قبل از امتحان را کاهش می‌دهد و باعث ارتقای دانش می‌گردد.
۹	تان (۲۰۱۹)	استفاده از رویکرد مشارکتی ساختاریافته در دوره حسابداری مدیریت	نتایج نشان می‌دهد که استفاده از رویکرد مشارکتی در بین دانشجویان باعث کسب بیشتر دانش و بهبود مهارت‌های تفکر انتقادی و کار گروهی می‌گردد.
۱۰	رایلی و وارده ^۵ (۲۰۱۷)	رویکردهای یادگیری فعال، یادگیری مشارکتی فعال و یادگیری غیرفعال در دوره سیستم‌های اطلاعاتی حسابداری	نتایج حاکی از حمایت از یادگیری فعال است که از طریق عملکرد فراگیر در سؤالات امتحانی و بازخورد دانش‌آموز در پرسش‌نامه اندازه‌گیری شده است. دانش‌آموزان در محیط‌های فعال فردی و مشارکتی بازخورد مثبتی در مورد رضایت، یادگیری درک‌شده و اثربخشی روش گزارش کردند.
۱۱	چاندرا (۲۰۱۵)	یادگیری مشارکتی برای پیشرفت تحصیلی	نتایج مطالعه نشان می‌دهد روش یادگیری بر پیشرفت در زبان انگلیسی تأثیر می‌گذارد. بین نمرات پیشرفت زبان انگلیسی دانشجویان مقطع کارشناسی با استفاده از روش‌های یادگیری مشارکتی و یادگیری فردی تفاوت معناداری وجود دارد.

شواهد تجربی نشان می‌دهد که آموزش مشارکتی باعث می‌شود تا فراگیران از لحاظ شناختی بیشتر با موضوع درگیر شوند، اطلاعات با طبقه‌بندی بهتری در حافظه بلندمدت یادگیرندگان جای گیرد و ضروری است در کلاس‌های مجازی توجه ویژه‌ای به استفاده از آن شود. همچنین روش تدریس ترکیبی - مشارکتی فعال نسبت به روش سخنرانی تأثیر معناداری بر میزان یادگیری داشته و اثربخش‌تر است. به علاوه علاقه دانشجویان به موضوعی که به یادگیری مشارکتی می‌پردازد، بیشتر از سایر موضوعاتی

^۱ Team-Based Learning^۲ Anitha & Kavitha^۳ Mendo-Lázaro^۴ Nsor-Ambala^۵ Riley & Ward

بود که با استفاده از روش‌های آموزشی مرسوم تدریس می‌شدند. یادگیری مشارکتی منجر به بهبود عملکرد و بهبود مهارت‌های حل مسئله می‌شود و همچنین ابزار مؤثری برای تشویق دانشجویان به توسعه اهداف تحصیلی است.

با توجه به خلاصه پژوهش‌های پیشین می‌توان نتیجه‌گیری کرد یادگیری مشارکتی اشاره به نوعی آموزش دارد که دانش‌آموزان برای رسیدن به اهداف مشترک، در گروه‌هایی با هم کار می‌کنند. در یادگیری مشارکتی، به جای اینکه دانش‌آموزان به تنهایی کار کنند، در عقاید یکدیگر سهیم شده و سود می‌برند و به همدیگر کمک می‌کنند که همه به نسبتی از موفقیت دست پیدا کنند. در واقع کار گروهی دانش‌آموزان و مهارت‌های آنها با همدیگر برای موفقیت هر یک از اعضای گروه بسیار با اهمیت می‌باشد.

گام‌های اساسی برای کاربرست یادگیری مشارکتی

در یادگیری برای مشارکت موفقیت‌آمیز لازم است چند گام اساسی در نظر گرفته شود:

- گام اول: تشکیل گروه‌های یادگیری توسط فراگیران.
- گام دوم: فراهم سازی تکالیف، اهداف و مواد درسی لازم را برای فراگیران توسط مربی و تأکید بر ماهیت مشارکتی انجام تکالیف توسط وی و حائز اهمیت بودن تأکید فوق.
- گام سوم: نظارت و سرپرستی بر پیشرفت هر گروه توسط مربی و اقدام به تدریس مهارت‌های مشارکتی توسط وی و در نهایت توضیح ضرورت یک مفهوم درسی توسط مربی.
- گام چهارم: انجام ارزشیابی کیفیت کار هر گروه توسط مربی (جانسون^۱ و همکاران، ۱۹۹۸).

یادگیری مشارکتی در آموزش حسابداری

برای رشته‌ای مانند حسابداری که شامل مفاهیم، اصول و استانداردهای فنی پیچیده مرتبط با معاملات تجاری است، روش سنتی آموزش کافی نیست. مطالب درسی حسابداری به‌طور سنتی به‌عنوان «موضوعات خشک» شناخته شده‌اند، و پر از تعاریف ساختار یافته از اصطلاحات فنی، قوانین، معیارها، مفاهیم پیچیده، ارقام مهم و مبهم هستند و اغلب دانشجویان حسابداری به دلیل عدم انعطاف‌پذیری در حل مسائل و عدم مهارت‌های ارتباطی، مورد انتقاد وسیعی قرار گرفته‌اند (اسپرینگر و بورثیک^۲، ۲۰۰۴).

استانداردهای بین‌المللی آموزش حسابداری^۳ ضروری می‌داند که آموزش‌های حسابداری حرفه‌ای جهت یادگیری باید با هدف ارتقای مهارت‌های حرفه‌ای صورت گیرد و یکی از مهارت‌های حرفه‌ای که انتظار می‌رود توسط آموزش حسابداری ارتقا یابد مهارت‌های تعاملی و ارتباطی است. مهارت‌های تعاملی و ارتباطی طبق این استاندارد به معنای همکاری با سایر اعضا برای دستیابی به اهداف و اتخاذ تصمیمات اثربخش است و شامل موارد ذیل می‌باشد:

- انجام کار گروهی
 - ظرفیت تحمل و پذیرش نظرات مختلف در فرآیند مشورتی
 - مذاکره در مورد پیشنهادها و راه حل‌های مناسب در زمینه موضوعات حرفه‌ای
 - ارائه بحث، گزارش و دفاع مؤثر از نظرات با استفاده از ارتباط رسمی، غیر رسمی، نوشتاری و گفتاری (نشریه ۱۹۹، ۱۳۹۸)
- در واقع آموزش و یادگیری در حسابداری از طریق روش‌های تعاملی و ارتباطی موضوعی است که کمیسیون تغییر در آموزش حسابداری و انجمن حسابداران رسمی آمریکا معرفی کرده‌اند و این مراجع خواهان تنوع بخشیدن به رویکرد دانشجو محور در آموزش دروس حسابداری می‌باشند (استنلی و مارسدن^۴، ۲۰۱۲) و برای بهبود کیفیت آموزش حسابداری، آموزش حسابداری در دانشگاه‌ها نیازمند اصلاح می‌باشد (هسل^۵ و همکاران، ۲۰۰۵). به این دلیل که در آموزش سنتی اغلب از روش سخنرانی برای تدریس مفاهیم و مطالب درسی استفاده می‌شود به دانشجو فرصت تحلیل داده نمی‌شود. در واقع دانشجویان در حالت انفعالی قرار گرفته و توانایی حل

¹ Johnson

² Springer & Borthick

³ International Accounting Education Standards (IAES)

⁴ Stanley & Marsden

⁵ Hassall

مسئله را پیدا نمی‌کنند و در موقعیت‌های واقعی در استفاده از معلومات خود دچار مشکل می‌شوند (بابا نظری و همکاران، ۱۳۹۶). بنابراین جهت جلوگیری از منفعل شدن دانشجویان حسابداری سیستم آموزشی باید به‌دنبال تکنیک‌هایی باشد که برای این مقصود طراحی گردیده‌اند (آپوستولو و همکاران، ۲۰۱۷) و یکی از این تکنیک‌ها، یادگیری مشارکتی است.

کاربردهای یادگیری مشارکتی در آموزش حسابداری

یادگیری مشارکتی در آموزش دروس حسابداری در مباحث متعددی کاربرد دارد که در پژوهش حاضر سه نوع کاربرد با اهمیت این یادگیری مطرح می‌گردد.

- استفاده از یادگیری مشارکتی در تجزیه و تحلیل صورت‌های مالی
- استفاده از یادگیری مشارکتی در تئوری حسابداری
- استفاده از یادگیری مشارکتی در حسابداری مدیریت
- استفاده از یادگیری مشارکتی در ارتباط با هر یک از موارد فوق ارائه گردیده است.
- استفاده از یادگیری مشارکتی در تجزیه و تحلیل صورت‌های مالی

نحوه به‌کارگیری رویکرد مشارکتی در تجزیه و تحلیل صورت‌های مالی به‌عنوان اولین مثال ارائه می‌گردد. اصولاً تجزیه و تحلیل صورت‌های مالی از دیدگاه مدرسین کار دشواری است و نیازمند تلفیق قضاوت و خلاقیت است و این کار به‌سادگی یک محاسبه عددی نمی‌باشد. و از دیدگاه فراگیران تجزیه و تحلیل صورت‌های مالی مستلزم ترکیب اطلاعات حسابداری و فرمول‌های محاسبه نسبت‌ها در یک ارزیابی مالی است. مشکل اصلی محاسبه نسبت‌های مالی نیست، بلکه دانشجویان عموماً در تفسیر و نتیجه‌گیری با مشکل مواجه می‌شوند (عظیمی، ۱۳۸۵).

بنابراین تجزیه و تحلیل صورت‌های مالی طی دو بخش صورت‌می‌گیرد:

۱. بخش سخنرانی ۲. بخش کارگروهی.

دو سری جزوه درسی قبل از شروع تدریس آماده می‌گردد، که هر کدام شامل صورت‌های مالی یک شرکت خاص و فهرستی از نسبت‌های اصلی یا هر نوع نسبت مورد نظر دیگر است. انتظار می‌رود در طی این کلاس دانشجویان از این جزوه‌ها استفاده کنند. در بخش سخنرانی و ارائه درس از جزوه اول و در بخش کارگروهی از جزوه دوم استفاده خواهد شد. در بخش سخنرانی پس از توزیع سری اول جزوه‌ها ابتدا مندرجات صورت‌های مالی بررسی می‌شود.

چهار دسته اصلی نسبت‌ها شامل: نسبت‌های فعالیت، نسبت‌های نقدینگی، نسبت‌های بدهی و نسبت‌های سودآوری تشریح می‌گردد.

در این بخش دانشجویان به‌صورت تصادفی انتخاب شده و از آن‌ها خواسته می‌شود برخی از نسبت‌ها را با استفاده از صورت‌های مالی و مطابق با آنچه که قبلاً توضیح داده شده محاسبه کنند. پس از اینکه محاسبات انجام گردید، نسبت‌های مالی دسته به دسته بررسی شده و تجزیه و تحلیل ارائه می‌شود. خلاصه نسبت‌های فوق در نگاره زیر ارائه گردیده‌است.

نگاره ۳. خلاصه نسبت‌های صورت‌های مالی

نسبت	تعریف
فعالیت (کارایی)	میزان چابکی شرکت در عملکرد یا نحوه استفاده از دارایی در جهت درآمدزایی را نشان می‌دهد. در واقع اینکه چطور یک شرکت می‌تواند به بهترین نحو از منابع خود استفاده کند، موضوعی است که در محاسبه نسبت‌های فعالیت نمایان می‌شود.
نقدینگی	این نسبت‌ها نشانگر قدرت شرکت در بازپرداخت بدهی‌ها و به‌طور کلی پرداختی‌های کوتاه می‌باشد.
بدهی	نشان می‌دهد که شرکت به چه میزان از اهرم استفاده کرده است و هرچه این نسبت بیشتر باشد، سرمایه‌گذاری و واگذاری وام به این شرکت پرخطر تر می‌باشد.
سودآوری	میزان موفقیت شرکت در کسب سود را نسبت به موارد مختلف می‌سنجد.

منبع: یافته‌های پژوهش

ایجاد شک و ابهام در این گونه موارد ممکن است، مفید باشد، مثلاً هنگام تجزیه و تحلیل نقدینگی شرکت موردنظر، حالتی را می‌توان بیان کرد که در آن سرمایه در گردش با متوسط صنعت برابر بوده اما نسبت جاری و آنی به ترتیب بیشتر و کمتر از متوسط صنعت باشد. شایان ذکر است که ابهامات و موارد دیگری نیز در هنگام حل مسئله گروهی قابل طرح است و هدف از مطرح ساختن این گونه ابهامات این است که دانشجویان توجه داشته باشند که تنها میزان یک نسبت نمی‌تواند مبنای نتیجه‌گیری باشد و آمار و ارقام متناقض باعث مباحثه و ایجاد مهارت‌های تفکر انتقادی می‌شود (عظیمی، ۱۳۸۵).

گام اول: پس از کامل شدن بخش سخنرانی و تجزیه و تحلیل، دانشجویان در گروه‌های یادگیری رسمی قرار می‌گیرند. گروه‌ها فوق نباید کمتر از سه نفر و بیشتر از پنج نفر باشند، برای تشکیل این گروه‌ها لازم است میزهای تحریری وجود داشته باشند که دانشجویان روبه‌رو در مقابل هم قرار بگیرند.

گام دوم: در این مرحله سری دوم جزوه‌ها بین دانشجویان توزیع می‌شود و از آن‌ها درخواست می‌شود که نسبت‌های مالی را اندازه‌گیری (محاسبه) کنند و به‌طور مشترک از وضعیت مالی شرکت مورد نظر، تجزیه و تحلیل کتبی ارائه نمایند. پیشنهاد می‌گردد که وظیفه محاسبه نسبت‌ها تقسیم شود و هر عضو کار عضو دیگر را بررسی کند. به عبارت دیگر گروه مسئولیت محاسبات انجام شده را بر عهده می‌گیرد نه یک فرد خاص، و به هر یک از گروه‌ها اعلام می‌گردد که از بین خود نماینده‌ای را انتخاب کنند تا نتایج کارکرد گروه را به کلاس ارائه نماید. انتظار می‌رود در مدت ۴۵ دقیقه وظایف محوله توسط گروه‌ها انجام گردد.

گام سوم: در زمان انجام تکالیف توسط گروه‌ها، نظارت بر پیشرفت کار هر گروه توسط مربی انجام می‌گردد. مربی در هنگام تأیید محاسبات نباید به ارائه پاسخ بپردازد، دانشجویان ضعیف‌تر به این دلیل که اشتباهات خود را در مقابل دیگر دانشجویان آشکار می‌کنند از مباحثه گروهی بهره می‌برند. زمانی که دانشجویان در حال نوشتن تحلیل خود هستند، مربی از آن‌ها درخواست می‌کند که از تحلیل خود دفاع کنند. بسیاری از آنها در استدلال‌های اساسی از روی داده‌ها، تجربه کمی دارند، این مداخله معمولاً منجر به بحث‌های جدی و تفکر مجدد روی حل‌های آزمایشی و توسعه مهارت‌های تفکر انتقادی می‌گردد.

گام چهارم: پس از سپری شدن زمان تعیین شده، نماینده هر گروه جهت ارائه تجزیه و تحلیل پای تابلو حاضر می‌گردد. در نهایت تجزیه و تحلیل نهایی خوانده می‌شود و ائتلاف در تجزیه و تحلیل‌ها بررسی شده و به موضوع بحث کلاسی پرداخته می‌شود. در صورت دشوار نبودن مسئله عنوان شده، گروه‌ها برای رسیدن به تحلیل‌های درست به بحث می‌پردازند و پس از ارائه تحلیل‌های گروه‌ها، با خلاصه کردن نتایج صحیح و یادداشت نمودن نکات مهم، مسئله پایان می‌یابد (عظیمی، ۱۳۸۵).

استفاده از یادگیری مشارکتی در تئوری حسابداری

مثال دوم در زمینه آموزش درس تئوری حسابداری با استفاده از رویکرد مشارکتی (روش اندیشیدن دو نفره و به اشتراک گذاشتن^۱) است. استاد سؤال یا مشکلی را در رابطه با مطالب درس تئوری حسابداری مطرح می‌کند. به دانشجویان چند دقیقه فرصت داده می‌شود تا خودشان درباره سؤال یا مشکل فکر کنند. دانشجویان با یک شریک جفت می‌شوند و افکار خود را در مورد سؤال یا مشکل مطرح می‌کنند. زوج ایده‌های خود را با بقیه دانشجویان کلاس به اشتراک می‌گذارند. مربی بحث را خلاصه می‌کند و در مورد موضوع بازخورد ارائه می‌کند (ویلیس^۲، ۲۰۲۱).

استفاده از یادگیری مشارکتی در حسابداری مدیریت

در آخرین مثال استفاده از رویکرد یادگیری مشارکتی ساختار یافته در کلاس‌های درس حسابداری مدیریت ارائه می‌شود (تان، ۲۰۱۹).

پیاده‌سازی این رویکرد شامل ۳ گام اصلی است:

- سازمان‌دهی گروه‌های مشارکتی

^۱ THINK-PAIR-SHARE

^۲ Willis

- تشریح فعالیت‌ها در رویکرد SCL که شامل مراحل زیر است: ارائه کتاب کار به تمام فراگیران، آماده‌سازی توسط مشاوران و انجام تکالیف قبل از کلاس، ارائه توسط گروه مشاور و واگذاری به گروه‌های ذینفع، فعالیت‌های گروه ذی‌نفعان، بازخورد مربی و ارزیابی‌ها
- مقایسه با روش سنتی

توضیحات گام اول: کلاس به گروه‌های پنج یا شش نفره تقسیم می‌شود.

توضیحات گام دوم: فعالیت‌های لازم در رویکرد یادگیری مشارکتی ساختار یافته تشریح می‌گردد.

ابتدا در هفته اول کلاس به فراگیران یک کتاب کار داده می‌شود و این کتاب فراگیران را درمورد چگونگی ارزیابی ارلته‌های کلاسی و شرکت در بحث‌ها راهنمایی می‌کند و مربی باید اطمینان داشته‌باشد که فراگیران آمادگی قبلی کافی دارند، همچنین باید فعالیت‌های خاصی به فراگیران اختصاص داده شود تا کارایی و مشارکت و رضایت آن‌ها در طول دوره SCL افزایش یابد. کتاب کار با در نظر گرفتن این ایده‌ها ایجاد شده تا این رویکرد به آرامی بتواند پیش رود. چیدمان کتاب کار به موازات فعالیت‌های انجام شده توسط فراگیران است.

در مرحله بعد آماده‌سازی توسط مشاوران انجام می‌شود، هر هفته به یک گروه از فراگیران نقش مشاور در حالی که به گروه‌های باقی مانده نقش ذی‌نفعان (مثلاً هیئت‌مدیره، کارمندان) اختصاص داده می‌شود و هر گروه به‌عنوان مشاور در طول دوره یک‌بار فرصت ارائه دارد. قبل از شروع کلاس گروه مشاور موظف است مسائل و مشکلات اصلی موضوع مورد بحث را شناسایی کرده و توصیه‌های مناسب را ارائه دهد. این گروه بایستی خلاصه‌ای یک صفحه‌ای از ارائه را تهیه کرده و قبل از ارائه بین تمام گروه‌های ذینفع توزیع نماید.

ارائه توسط گروه مشاور در کلاس انجام می‌شود و کلیه اعضای گروه مشاور ملزم به ارائه در کلاس هستند. سپس هر یک از اعضای گروه مشاور به یکی از گروه‌های ذینفع می‌پیوندند و به‌عنوان ناظر به صحبت‌های اعضای گروه گوش می‌دهد و یادداشت‌برداری می‌کند، اما در بحث‌های اعضای گروه شرکت نمی‌کند. در خارج از کلاس مشاور ملزم است که گزارشی در مورد نگرانی‌ها و مسائل گروه ذینفعی که به‌عنوان ناظر حضور داشته در مورد موضوع مورد بحث ارائه دهد.

اکنون در این مرحله فعالیت‌هایی که بایستی گروه ذی‌نفعان انجام دهند را تشریح می‌کنیم، هر یک از اعضای گروه بایستی بعد از ارائه گروه مشاور نکات مطروحه ارائه شده را ارزیابی و در کتاب کار یادداشت‌برداری نماید و به سؤالاتی که به این شکل پاسخ دهد؛ آیا مسائلی وجود دارد که گروه ارائه دهنده به‌خوبی به آن پرداخته باشد؟ آیا مسائلی وجود دارد که نادیده گرفته شده باشد یا گروه مشاور کمتر به آن پرداخته باشد؟ ویژگی‌های مثبت یا منفی توصیه‌های گروه ارائه دهنده چه مواردی است؟ پس از ارزیابی‌های فردی اعضای گروه ذی‌نفعان برای بحث و گفتگو گرد هم می‌آیند و در نهایت رهبر گروه گزارشی از توصیه‌ها، نگرانی‌ها و تصمیمات در مورد موضوع مورد بحث تهیه می‌کند و به‌صورت خلاصه و در حد ۴ دقیقه در کلاس ارائه می‌دهد.

در مرحله بعد مربی در پایان سخنرانی‌های گروه‌های ذینفع خلاصه‌ای از نکات برجسته و نگرانی‌های مطرح شده را ارائه می‌کند و نکاتی که توسط هیچ گروهی ارائه نشده است را نیز مورد بحث قرار می‌دهد و فراگیران نکات مهم را در کتاب کار یادداشت می‌نمایند.

در مرحله پایانی گام دوم، ارزیابی انجام می‌شود، برای اطمینان از اینکه فراگیران به‌طور مشترک کار می‌کنند از هر دو نوع ارزیابی فردی و گروهی استفاده می‌شود. رهبر گروه موظف است ارائه را برای نمره گروه انجام دهد و یادداشت‌های مکتوب فردی در مورد موضوع، برای نمره فردی لحاظ می‌گردد. یادداشت‌های فردی فرصتی برای یادگیری عمیق‌تر و تأمل در بحث‌ها فراهم می‌کند (تان، ۲۰۱۹).

توضیحات گام سوم: در روش سنتی مطالعات موردی معمولاً با استفاده از ارائه موردی آموزش داده می‌شود و به‌دنبال آن یک سؤال باز مطرح شده و با جلسه پرسش و پاسخ پایان می‌یابد (وایل^۱ و همکاران، ۲۰۰۴). اما در رویکرد یادگیری مشارکتی از گروه‌های یادگیری مشارکتی برای بحث در مورد ارائه به جای جلسه پرسش و پاسخ استفاده می‌شود، فراگیران فرصت بیشتری برای مشارکت دارند و دیدگاه‌های مشابه شنیده می‌شود. این رویکرد، ساختاری برای بحث‌های گروهی ارائه می‌کند و مشارکت همه اعضای گروه و کاهش تسلط

¹ Weil

یک عضو بر بحث را در پی داشته و در نهایت استفاده از کتاب کار به‌عنوان ابزاری برای یادگیری و راهنمایی فراگیران در تفکر انتقادی و مشارکت سازنده آن‌ها در این رویکرد نقش بسزایی دارد (تان، ۲۰۱۹). خلاصه‌ای از کاربردهای یادگیری مشارکتی در تدریس دروس حسابداری در نگاره ۴ ارائه گردیده است.

نگاره ۴. خلاصه کاربردهای یادگیری مشارکتی در آموزش حسابداری

تجزیه و تحلیل صورت‌های مالی	تئوری حسابداری	حسابداری مدیریت
تجزیه و تحلیل صورت‌های مالی طی دو بخش: ۱. بخش سخنرانی ۲. بخش کارگروهی	روش اندیشیدن دو نفره و به اشتراک گذاشتن	سازمان‌دهی گروه‌های مشارکتی و تشکیل گروه‌های پنج یا شش نفره
تشکیل گروه‌های یادگیری رسمی توسط فراگیران و تعامل چهره به چهره	مطرح شدن مسئله یا مشکلی را در رابطه با مطالب درس تئوری حسابداری	ارائه کتاب کار و اختصاص فعالیت‌های خاص به فراگیران، شناسایی مسائل مهم توسط گروه مشاور
توزیع جزوه‌ها، تجزیه و تحلیل صورت‌های مالی به‌صورت مشترک و مستند شده و ارائه توسط نماینده گروه	جفت شدن دانشجویان با یک شریک و مطرح کردن افکار خود را در مورد سؤال یا مشکل	ارائه توسط گروه مشاور، یادداشت برداری و اظهارنظر توسط مابقی اعضای گروه و تلخیص یافته‌ها
نظارت مربی بر پیشرفت کار هر گروه و دفاع فراگیران از مباحث مطرح شده و تحلیل‌ها	اشتراک‌گذاری ایده‌های زوج با دانشجویان کلاس	ارزیابی مطالب توسط گروه‌های ذی‌نفعان، تحلیل و ارائه نکات مهم توسط مربی و جمع بندی مطالب
تجزیه و تحلیل نهایی، تلخیص یافته‌های صحیح و یادداشت نکات بااهمیت	خلاصه کردن بحث توسط مربی و ارائه بازخورد توسط موضوع	استفاده از گروه‌های یادگیری به‌جای جلسه پرسش و پاسخ، فرصت بیشتر فراگیران برای مشارکت و استفاده از کتاب کار برای راهنمایی و یادگیری.

منبع: یافته‌های پژوهش

نتیجه‌گیری

روش‌های آموزشی نوین با رشد خلاقیت و پیشرفت تحصیلی فراگیران مرتبط هستند. و رویکرد یادگیری مشارکتی یکی از رویکردهای نوین نظام آموزشی است که می‌تواند به‌عنوان روشی جدید و فعالیتی ارزشمند نقش مهمی در پرورش خلاقیت و بهبود مهارت‌های اجتماعی فراگیران داشته‌باشد. گنجاندن یادگیری مشارکتی در کلاس‌های دروس حسابداری می‌تواند تجربه رضایت‌بخشی را برای فراگیران از یادگیری در یک زمینه اجتماعی فراهم کند و مهارت‌های ارتباطی بین فردی، حرفه‌ای و نوشتاری آن‌ها را توسعه دهد و فراگیران را تشویق می‌کند تا با هم کار کنند، انتقادی فکر کنند و مهارت‌های کارگروهی و حل مسئله را توسعه دهند. نتایج فوق در راستای اظهارات تان (۲۰۱۹) است که بیان می‌کند استفاده از رویکرد مشارکتی در بین دانشجویان باعث کسب بیشتر دانش، رضایت و بهبود مهارت‌های تفکر انتقادی و کار گروهی می‌گردد. همچنین از بین کاربردهای یادگیری مشارکتی در آموزش دروس حسابداری نتایج فوق مطابق با استفاده از یادگیری مشارکتی در حسابداری مدیریت می‌باشد. این نکته حائز اهمیت است که مهارت‌های لازم در جامعه امروزی به‌طور پیوسته با اولویت‌های فرهنگی و آموزشی ما در حال تغییر بوده و در حال حاضر نظام آموزشی ما به‌تدریج از روش‌های سنتی تدریس فاصله گرفته و به‌سمت رویکردهای نوین آموزش و آموزش مبتنی بر تعامل و مشارکت گروهی در حال حرکت است. با توجه به مطالعات صورت گرفته می‌توان اظهار نمود که رویکرد مبتنی بر یادگیری مشارکتی در آموزش حسابداری منجر به افزایش خلاقیت و پیشرفت تحصیلی فراگیران می‌گردد و توصیه می‌شود چنانچه هدف نظام آموزشی در رشته حسابداری رشد و پرورش خلاقیت و یادگیری پایدار و مادام‌العمر در فراگیران است از رویکرد یادگیری مشارکتی به‌عنوان یکی از روش‌های نوین آموزش استفاده گردد. نتیجه فوق همسو با تمام یافته‌های پیشینه پژوهش مورد نظر می‌باشد. در این مقاله، به رویکرد یادگیری مشارکتی در آموزش حسابداری پرداخته شد. با این وجود، این رویکرد را می‌توان با سایر مسائلی که در آن به کار مشترک نیاز است، تطبیق داد. همچنین پیشنهاد می‌گردد که مربیان فعالیت‌های کلاسی را طراحی کنند تا بتوانند به دانش‌آموزان اجازه دهند رویکردی مشارکتی اتخاذ کنند. از

طرفی رویکرد یادگیری مشارکتی در آموزش حسابداری دارای چندین ویژگی است که می‌تواند برای تشویق دانش‌آموزان به کار مشترک استفاده شود که شامل فرآیند تفکر و بحث، یادداشت‌های فردی و گروهی برای اطمینان از همسویی علایق شخصی دانش‌آموزان با علایق گروهی و فرصت‌هایی برای همه دانش‌آموزان برای شرکت در بحث‌هایی است که توسط یک رهبر نظارت می‌شود. بنابراین پیشنهاد می‌گردد که در آموزش از جمله آموزش دروس حسابداری نتایج پژوهش حاضر مد نظر قرار گیرد.

منابع

- بابانظری، ژاله، منصوری، پریسا، امینی، میترا، زارع، نجف، و رئیسی، حمیده (۱۳۹۶). مقایسه تاثیر آموزش احیای قلبی ریوی (CPR) به روش یادگیری مبتنی بر تیم تعدیل شده (MTBL) و روش سنتی بر دانش و مهارت دانشجویان رشته پرستاری دانشکده پرستاری و مامایی حضرت فاطمه (س) شیراز. *نشریه آموزش پرستاری*، ۶(۳)، ۸-۱۶.
- حسینی ضرابی، حامد، خراسانی، اباصلت، رضایی زاده، مرتضی، و مظاهری تهرانی، محمدعلی. (۱۴۰۰). بررسی روش های ایجاد تعامل و بهبود مشارکت دانشجویان در فرایند یادگیری در آموزش عالی: یک مرور نظام مند. *رویکردهای نوین آموزشی*، ۱۶(۱)، ۷۷-۹۶.
- حیرانی، فروغ، شاهمرادی، نسیم، تاک، فاطمه، و پیمان فر، مهرسا. (۱۳۹۹). مقایسه اثربخشی روش تدریس ترکیبی - مشارکتی فعال با سخنرانی در درس تهیه صورتهای مالی رشته حسابداری. *فصلنامه آموزش پژوهی نوین*، ۶(۲۴)، ۱-۱۶.
- رضائی رمی، فرشته، و سلیمی، لادن. (۱۴۰۲). تاثیر یادگیری مشارکتی بر بهبود مهارتهای اجتماعی دانش‌آموزان. *پیشرفت های نوین در روانشناسی، علوم تربیتی و آموزش و پرورش*، ۶(۵۹)، ۷۸-۹۲.
- طیبی راد، وحیده، دیانتی دلمی، زهرا، غلامی جمکرانی، رضا، عباسیان، حسین، و بختیاری، ابوالفضل. (۱۴۰۱). کاربرت روش‌های نوین در آموزش حسابداری به صورت مجازی، تجربه ای نوین در دوران همه گیری کرونا. *مجله دانش حسابداری*، ۱۳(۴)، ۶۹-۹۰.
- عظیمی، مجید. (۱۳۸۵). یادگیری مشارکتی و کاربرت آن در آموزش حسابداری. *حسابرس*، ۳۴(۸)، ۴۷-۵۱.
- کمیته تدوین استانداردها. (۱۳۹۸). *استانداردهای بین المللی آموزش حسابداری* (نشریه ۱۹۹). مدیریت آموزش و تحقیقات سازمان حسابرسی. انتشارات سازمان حسابرسی. تهران.
- گل محمدنژاد بهرامی، غلامرضا. (۱۳۹۷). مقایسه اثر بخشی یادگیری مشارکتی و سنتی بر مهارتهای ارتباطی و خودکارآمدی دانش‌آموزان دختر دوره دوم متوسطه. *آموزش و ارزشیابی (علوم تربیتی)*، ۱۱(۴۱)، ۳۹-۵۸.
- نحاس، کاظم، کرمی، غلامرضا، حجازی، رضوان، و خواجوی، شکراله. (۱۳۹۹). بررسی تاثیر یادگیری مبتنی بر تیم (TBL)، بر یادگیری حسابداری. *نشریه تحقیقات حسابداری و حسابرسی*، ۱۲(۴۵)، ۵۵-۷۰.
- Anitha, D., & Kavitha, D. (2022). Improving problem-solving skills through technology assisted collaborative learning in a first year engineering mathematics course. *Interactive Technology and Smart Education*, 20(4), 534-553.
- Apostolou, B., Dorminey, J. W., Hassell, J. M., & Rebele, J. E. (2017). Accounting education literature review (2016). *Journal of Accounting Education*, 39, 1-31.
- Azimi, Majid (2006). The impact of cooperative learning and its application in accounting education. *Auditor Journal*, 34, 47-5. (In Persian).
- Babanazari, Z., Mansouri, P., Amini, M., Zare, N., & Raiesi, H. (2017). Comparison of the effects of cardiopulmonary resuscitation training through modified team based learning and traditional method on knowledge and skills of nursing students in the College of Nursing and Midwifery, Shiraz. *Journal of Nursing Education*, 6(3), 8-16. (In Persian).
- Baloche, L., & Brody, C. M. (2017). Cooperative learning: Exploring challenges, crafting innovations. *Journal of education for teaching*, 43(3), 274-283.
- Chandra, R. (2015). Collaborative learning for educational achievement. *IOSR Journal of Research & Method in Education (IOSR-JRME)*, 5(2), 4-7.

- Golmohammad Nezhad Bahrami, Gh. (2017). The Comparison the Effectiveness of Cooperative and Traditional Learning on the Student Communication Skills and Self-Efficacy. *Education and Evaluation* , 11(41), 39-58. (In Persian).
- Hassall, T., Joyce, J., Montañó, J. L. A., & Anes, J. A. D. (2005, December). Priorities for the development of vocational skills in management accountants: A European perspective. *In Accounting forum*, 29(4), 379-394.
- Heyrani, F., Shahmoradi, N., Taak, F., & Peyman Far, M. (2021). Comparing the Effectiveness of Active Hybrid-Participatory Teaching Method with Lecture Method in the Course of Preparing Financial Statements in Accounting. *Quarterly Journal of Education Studies*, 6(24), 1-16. (In Persian).
- Hosseini Zarrabi, H., Khorasani, A., Rezaeizadeh, M., & Mazaheri Tehrani, M. A. (2021). Investigating the methods of creating interaction and improving students' engagement in the learning process in higher education: A systematic review. *New Educational Approaches*, 16(1), 77-96. (In Persian).
- Johnson, D. W., Johnson, R. T., & Smith, K. A. (1998). Cooperative learning returns to college what evidence is there that it works?. *Change: the magazine of higher learning*, 30(4), 26-35.
- Lee, E., & Hannafin, M. J. (2016). A design framework for enhancing engagement in student-centered learning: Own it, learn it, and share it. *Educational Technology Research and Development*, 64, 707-734.
- Mendo-Lázaro, S., León-del-Barco, B., Polo-del-Río, M.-I., & López-Ramos, V. M. (2022). The impact of cooperative learning on university students' academic goals. *Frontiers in Psychology*, 12, 787210.
- Msonde, S. E., & Van Aalst, J. (2017). Designing for interaction, thinking and academic achievement in a Tanzanian undergraduate chemistry course. *Educational Technology Research and Development*, 65, 1389-1413.
- Nahas, K., Karami, G., Hejazi, R., & Khajoy, S. (2020). Investigation the Effect of Team-Based Learning (TBL) on Active Learning in Accounting. *Accounting and Auditing Research*, 12(45), 55-70. (In Persian).
- Nsor-Ambala, R. (2022). The impact of collaborative learning approaches on assessment outcomes in an accounting theory class. *Accounting Education*, 31(1), 1-38.
- Rezaei Rami, Fereshteh & Salimi, Ladan (2023). The effect of collaborative learning to improve students' social skills. *Journal of New Advances in Psychology, Educational Sciences, and Education*, 6(59), 78-92. (In Persian)
- Riley, J., & Ward, K. (2017). Active Learning, Cooperative Active Learning, and Passive Learning Methods in an Accounting Information Systems Course. *Accounting Education*, 32(2).1-16.
- Springer, C. W., & Borthick, A. F. (2004). Business simulation to stage critical thinking in introductory accounting: Rationale, design, and implementation. *Issues in accounting education*, 19(3), 277-303.
- Standards Development Committee. (2019). *International Accounting Education Standards (Publication 199)*. Education and Research Management of the Auditing Organization. Auditing Organization Publications. Tehran . (In Persian).
- Stanley, T., & Marsden, S. (2012). Problem-based learning: Does accounting education need it?. *Journal of Accounting Education*, 30(3-4), 267-289.
- Tabibi Rad, V., Dianti Deilami, Z., Gholami Jamkarani, R., Abbasian, H., & Bakhtiari, A. (2022). Application of new methods in virtual accounting education, innovative experience during the Corona epidemic. *Journal of Accounting Knowledge*, 13(4), 69-90. (In Persian).
- Tan, H. C. (2019). Using a structured collaborative learning approach in a case-based management accounting course. *Journal of Accounting Education*, 49, 100638.

- Weil, S., Oyelere, P., & Rainsbury, E. (2004). The usefulness of case studies in developing core competencies in a professional accounting programme: a New Zealand study. *Accounting Education*, 13(2), 139-169.
- Willis, J. (2021). *How cooperative learning can benefit students this year*. Edutopia: George Lucas Educational Foundation.